

Szakmai beszámoló

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve LX. (2021) kötetéről
NKA Közgyűjtemények Kollégiuma
Pályázati azonosító: 204188/00647

A Herman Ottó Múzeum a 204188/00647 azonosítójú NKA pályázaton 500.000 Ft támogatást nyert *A Herman Ottó Múzeum Évkönyve LX. (2021)* számának nyomdai munkálataira. A kötet megjelenését részben a tárgyévben fennálló járványügyi korlátozások, részben a megemelkedett nyomdaköltségek és papírárak nehezítették. Ezek miatt az eredetileg tervezett példányszámot csökkentenünk kellett, ugyanakkor a szakmai tartalom kiegészült a pályázat benyújtása óta megszületett legújabb tudományos eredményekkel, ami emelte a periodika minőségét, színvonalát.

A pályázatban vállaltakhoz képest a megvalósult eredmény értékelése

A pályázatban **15 tanulmány és egy tematikus fejezet (Trianon 100) címe szerepelt**. Közülük hét jelent meg a szerzők által előzetesen tervezett tartalommal. A kimaradók helyére érkezett további 15 tanulmány és közlemény, így **a publikált írások száma mindösszesen 22**. A Trianon-évfordulóhoz tervezett konferencia a járványhelyzet miatt csökkentett formában, online valósult meg, mindössze három előadó részvételével, így a tervezett tematikus fejezet nem valósulhatott meg. Helyette egy tanulmány, a *Magyar Hiszekegy* megjelenésének évfordulójára született írás (Szabó-Sári Anikó) képviseli a témát.

A hatvanadik szám terjedelme jelentős (477 oldal), meghaladja az eredetileg tervezett 360 oldalt. Az elmúlt években megszokott minőségi színvonalat sikerült most is tartanunk, **keménytáblás kötésben, teljesen színes kivitelben, nagy felbontású ábrákkal és műtárgyfotókkal** gazdagon illusztrálva adtuk ki a kötetet.

A HOMÉ küldetésnyilatkozata (lásd 475. p.) szerint minden évben legalább 50%-ban közvetlenül intézményi és saját gyűjteményi kötődésű tanulmányoknak kell szerepelniük a periodikában; és mindig többségben kell lenniük a gyűjtőterületünkre és gyűjtőkörünkre vonatkozó témáknak. Ez az arány a szerkesztőség munkája nyomán évről évre egyre javul, a jelen kötetben 14 saját intézményi és gyűjteményi, valamint 7 regionális (gyűjtőkörbe, gyűjtőterületre tartozó) téma mellett 3 külsős (országos, nemzetközi) témájú tanulmány kapott helyet.

Tartalmi, tematikai értékelés

Az évkönyv követi a periodika hat évtizedes történetében kialakult tudományágankénti beosztást és tanulmánykötet-jelleget. A kötet a tárgyévben aktuális személyi ügyekkel kezdődik: Bodnár Mónika hatvanadik születésnapjának köszöntése mellett sajnos a tragikus hirtelenséggel elhunyt Bodó Sándorra emlékezünk (írta Viga Gyula).

A **Régészet** fejezet hat cikke között két kimagasló fontosságú leőhely kapcsán olvashatók tanulmányok, részben külsős kutatók tollából. Türk Attila és kutatócsoportja végzi **a karosi honfoglaláskori temetők** leletanyagának archeometriai elemzését, melyek legújabb eredményei több ponton egészen új irányba fordítják a honfoglaló magyarok viseletéről, fegyverzetéről és lószerszámairól alkotott eddigi tudásunkat. Szörényi Gábor és János István a Miskolc-Avasi Református Templom megelőző feltárásait közlik, **jelentős középkori és kora újkori viselettörténeti és embertani eredményekkel**. Négy éves elmaradást pótol a Herman Ottó Múzeum 2017–2020. évi régészeti kutatásairól szóló két nagy beszámoló közlemény.

A **Történettudomány** fejezetben öt tanulmány olvasható, az ezeket jegyző hét szerzőből négyen múzeumi kutatók. A Szádvár (Szögliget) évtizedek óta zajló, intézményünk által koordinált régészeti kutatását egészíti ki a most publikált **terjedelmes forrásközlés**, a vár kora újkori leltárjellegű összeírásainak teljes szövegével. Fontosnak tartjuk, hogy ez az alapkutatás egyben és teljes egészében megjelenhetett a múzeumi évkönyvben. Kiemelkedő továbbá a fotótörténettel foglalkozó muzeológus, Szentesi Edina írása Váncza Emma miskolci fotográfusnő nemzetközi szinten is egyedülálló 19. századi panorámaképeinek elemzésével.

A **Néprajz** szakágat egy tanulmány képviseli, új utakat nyitva a **megyei intézmények közötti tudományos együttműködésben**. A sátoraljaújhelyi Kazinczy Ferenc Múzeum (a Petőfi Irodalmi Múzeum tagintézménye) két évvel ezelőtt kezdett néprajzos muzeológust foglalkoztatni, és önálló néprajzi gyűjteményt gondozni. Az ott dolgozó Darnos István kollégánk egy módszeres gyűjteményfeltáró- és ismertető munkába kezdett, aminek több egymást követő tanulmányát örömmel fogadjuk be a megyei múzeumi évkönyvbe. Jelen kötetben a sorozatot elindító első ismertetése olvasható, amely a pandémia idején elvégzett raktári munka eredményeként született.

Ritkán szerepel önálló fejezetét az **Irodalom- és színháztörténet**, ezért fontosnak tartjuk kiemelni, hogy három tanulmány is született az intézményben e szakágak körében, mindhárom szerző a múzeum munkatársa. Jakab Mátyás a megelőző évben elkezdett múzeumtörténeti kutatásait folytatva, Leszih Andor múzeumigazgató életrajza kapcsán dolgozta fel a *Heten vagyunk* című irodalmi antológia keletkezés- és recepciótörténetét. Szabó-Sári Anikó egy országos kitekintésű témát, a *Magyar Hírszék* egy megzenésítésének történetét írta meg a Trianon 100 évfordulós feladatainak részeként. A tárgyévben ünnepeltük a **Színészmúzeum 25. jubileumát**, e negyedszázad történetét az intézményt vezető Mikita Gábor foglalta össze.

A **Művészettörténet** fejezetben egyetlen írás olvasható, egy magántulajdonban lévő budapesti exlibris-gyűjtemény válogatott katalógusa jelent meg a kötetben. Megtiszteltetés, hogy az iparművészeti és művészettörténeti kutatások egyik legnagyobb alakja, Horváth Hilda jegyzi ezt a publikációt.

Az évkönyv a **Közlemények** fejezettel zárul, benne négy rövidebb adatközléssel. Közülük kettőt emelnénk ki: a régészeti gyűjtemény impozáns tárgya a Bükkábrányban előkerült, népvándorlás kori faragott vadkanagyar amulett (ismerteti Németh Attila); illetve **nemzetközi kitekintésű közlemény** a cseh író, Božena Němcová születésének 200. évfordulójára emlékező cikk (közli Offertáler-Havasi Béla).

A tanulmányok kivétel nélkül a már megszokott **angol nyelvű rezümével, kulcsszavakkal, képaláírásokkal** jelentek meg. A fordításokat kisebb részben a szerzők és a szerkesztő, többségében pedig Watah Veronika, a múzeum munkatársa készítették.

Terjesztés, hasznosítás

A kötet technikai szerkesztését egy múzeumi kolléga, Nagy Zoltán végezte, a nyomdai munkálatok szintén a **Kapitális Kft. debreceni nyomdaüzemében** készültek. A megjelent **példányszám az előző évhez képest radikálisan csökkent: a tervezett 300 helyett mindössze 130 példányra volt elegendő a pályázati támogatás és a kiegészítő önrész**. Ez azt jelenti, hogy a cserepéldányok és kötelespéldányok eljuttatását követően további hasznosításra szolgáló példányok már nem maradtak.

A kiadvány hasznosulásának egyik módja a cserepéldányok útján történő terjesztés. A pályázatban vállalt 60 db-on felül további 60 példányt juttattunk el a szerzőknek, közreműködőknek, a múzeumi könyvtáraknak és az egyes tanulmányok kapcsán közelebbről érintett kutatóknak, szakembereknek.

A kötet terjesztésének másik, hatékonyabb módja az online elérés. A szakmai és személyes kapcsolatokon túl elsősorban digitális csatornákon keresztül, letölthető pdf formátumban, a múzeum honlapján, illetve az Arcanum és a Matarka nyilvános felületein oldjuk meg az ingyenes hozzáférést. (Magyar Múzeumi Digitális Könyvtár). Ehhez első lépésként elhelyezzük az évkönyvet a múzeum honlapján: <https://hermuz.hu/letoltheto-kiadvanyok/>

Miskolc, 2022. június 16.

Dr. Tóth Arnold
szerkesztő, tudományos titkár
a pályázat szakmai felelőse
totharnold.miskolc@gmail.com
70/617-5132